
กิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจ

ชุมชนของนักศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*

SKILLS DEVELOPMENT ACTIVITIES FOR INNOVATIVE THINKING TO
PROMOTE COMMUNITY ENTERPRISES FOR PUBLIC ADMINISTRATION
STUDENTS, PHETCHABURI RAJABHAT UNIVERSITY

กุลสกาวิ เลาสถิตย์

Kulsakao Laosathit

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: kwangee@windowslive.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนากิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ของนักศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และ (2) ศึกษาผลของการนำกิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ไปใช้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี แผนกการบริหารงานท้องถิ่น ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 80 คน ได้มาโดยวิธีแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย คือ (1) กิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2) แบบประเมินทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (3) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย

* Received 21 August 2025; Revised 28 August 2025; Accepted 29 August 2025

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t ผลการวิจัยพบว่า (1) กิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรม 4 ครั้ง เนื้อหาได้แก่ หลักการดำเนินการวิสาหกิจชุมชน และทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มีผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับ ดีมาก (2) ผลการประเมินทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ของกลุ่มตัวอย่าง หลังการได้รับกิจกรรม สูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: พัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม, การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, นักศึกษาสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

Abstract

This research aims to (1) develop an innovative thinking skill development activity to promote community enterprises among Public Administration students at Phetchaburi Rajabhat University and (2) study the results of implementing this activity. This is a quasi-experimental research study. The sample group consisted of 80 third-year Public Administration students, specializing in local administration, from the Faculty of Humanities and Social Sciences at Phetchaburi Rajabhat University in the 2025 academic year, selected by purposive sampling. The research instruments included (1) the innovative thinking skill development activity for promoting community enterprises, (2) an evaluation form for innovative thinking skills, and (3) a satisfaction survey. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and t-test. The research findings were as follows: (1) The innovative thinking skill development activity for promoting community enterprises consisted of four activity plans. The content included the principles of operating a community enterprise and innovative thinking skills for promoting

community enterprises. The suitability of the activity plans was evaluated at a very good level. (2) The innovative thinking skills of the sample group after participating in the activity were significantly higher than before participation, with a statistical significance level of .05. (3) The sample group's satisfaction with the activity was at the highest level.

Keywords: Innovative Thinking Skill Development, Community Enterprise Promotion, Public Administration Students

บทนำ

แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง มีวัตถุประสงค์สำคัญสองประการ ประการแรกคือเพื่อให้ชุมชนซึ่งนับเป็นฐานรากสำคัญของประเทศ สามารถพึ่งพาตนเองในด้านค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนของตนเองได้ ประการถัดมา คือ เพื่อให้ผลของเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็งนั้น ส่งเสริมให้เศรษฐกิจระดับประเทศมีความแข็งแกร่งมั่นคงยิ่งขึ้น กล่าวคือเมื่อประชาชนในชุมชนต่างๆ มีความสามารถในการสร้างรายได้ ด้วยสติปัญญาและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนตนเองได้แล้วนั้น ประชาชนจะมีหนี้ครัวเรือนลดน้อยลง การพึ่งพาหรือรอรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลส่วนกลางจะลดน้อยลงตามมา ซึ่งแนวคิดนี้นำไปสู่การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนขึ้น

วิสาหกิจชุมชน (community enterprise) หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน โดยสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2566) ได้ระบุไว้ว่า วิสาหกิจชุมชนมีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ 1. ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้จัดการ 2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน โดยใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร ทุนแรงงานในชุมชน เป็นหลัก 3. ริเริ่ม

สร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน 4. เป็นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล 5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ 6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ และ 7. มีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย

สนิทเดช จินตนาและ อีระพงษ์ ฐิริปาณิก (2563) กล่าวถึงปัญหาและข้อจำกัดของวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย นั้นแบ่งออกได้เป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก (Context) คือการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติยังคงมีปัญหา รวมถึงค่าครองชีพและหนี้สินภาคครัวเรือนนั้นสูงขึ้น 2) ปัจจัยภายใน (Input) พบว่า ผู้บริหารยังขาดความเป็นผู้ประกอบการ ขาดความรู้ทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่มีความสามารถในการเขียนแผนธุรกิจ 3) กระบวนการทำงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า กลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่ไม่รู้วิธีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด ไม่รู้จักการนำเอาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเข้ามาใช้กับสินค้า และ 4) ศักยภาพในการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชน พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหลาย ๆ แห่งไม่มีกำไร การผลิตสินค้ายังไม่มาตรฐานในระดับสากล และการบริหารจัดการวัตถุดิบยังไม่มีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้มองเห็นถึงปัญหาสำคัญของการดำเนินการวิสาหกิจชุมชน นั่นคือ การขาด การริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน ซึ่งทักษะในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมของชุมชนนี้ เป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นระบบ ชาวบ้านในชุมชนอาจยังไม่เข้าใจในการบวนการคิดสร้างนวัตกรรมของชุมชน จึงไม่สามารถสร้างสรรค์สินค้าได้ตรงตามความต้องการของผู้ซื้อ การแก้ปัญหาด้วยการจัดอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนด้านทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมของชุมชน อาจไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ตรงจุด เนื่องจากชาวบ้านในชุมชน มีความคุ้นเคย คำนึงกับระบบและวิธีการคิดที่ติดตัวมาแต่เดิม การคาดหวังให้ชาวบ้านเปลี่ยนวิธีคิด ด้วยการจัดอบรมความรู้เพียงครั้งหรือสองครั้งคงไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาโดยของการให้เยาวชนในท้องถิ่น ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา สมควรได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีทักษะทางการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับรายงานจาก Jobsdb (2023) ที่ได้รับ 6 ทักษะหลักที่นายจ้างต้องการจากบัณฑิตจบใหม่ ได้แก่ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) การทำงานเป็นทีม 3) การแก้ปัญหา 4) การคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์ 5) ความเป็นนวัตกรรม และ 6) การปรับตัว โดยอธิบายเพิ่มเติมของความเป็นนวัตกรรมว่า คือ คนที่ชอบที่จะคิดสร้างสรรค์ สร้างสิ่งใหม่เพื่อแก้ปัญหาขององค์กร ชอบทดลองปรารถนาที่จะเรียนรู้และสร้างสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ เช่นเดียวกับแนวคิดของ Parinya Putthaisong (2022) ที่ได้อธิบายถึงทักษะที่นายจ้างมองหาในเด็กจบใหม่ ได้แก่ ทักษะการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ซึ่งนับเป็นทักษะขั้นสูงที่เด็กจบใหม่ยังขาดอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยที่ยังอยู่ในกรอบของรายวิชา ซึ่งทักษะนี้ เป็นทักษะที่จำเป็นที่นักศึกษาควรได้รับการฝึกฝนและพัฒนาเมื่ออยู่ในรั้วมหาวิทยาลัย

เมื่อมองไปที่หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ แขนงวิชาการบริหารงานท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำหนดให้นักศึกษาต้องเรียนรายวิชาการจัดการวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่น พบว่า มีการกำหนดคำอธิบายรายวิชา คือ ศึกษาความหมาย แนวความคิด ลักษณะประเภท วิธีการ กระบวนการ รูปแบบ และพัฒนาการของวิสาหกิจชุมชน การจัดการการตลาด การจัดการ การผลิต การส่งเสริมการตลาด กลยุทธ์ การพัฒนาความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ปัญหาและข้อเสนอแนะ ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของตนเองได้ หากแต่ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กลับพบว่ามีความต้องการด้านทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมยังคงเป็นทักษะสำคัญที่บัณฑิตจบใหม่จำเป็นต้องมี ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาสำคัญของการดำเนินการวิสาหกิจชุมชน ที่พบว่าชุมชนขาดการเป็นนักคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมของชุมชน ดังนั้นการพัฒนาให้นักศึกษาที่เรียนในรายวิชาการจัดการวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่น ได้มีความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมของชุมชน จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ ศศิมา สุขสว่าง (2563) ที่กล่าวว่า การคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) คือ การคิดสิ่งใหม่ๆ ที่ช่วยแก้ปัญหาหรือพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ตอบสนองผู้คนหรือลูกค้า ด้วยผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือบริการใหม่ๆ หรือกระบวนการใหม่ ที่มีคุณค่า และสามารถสร้างคุณค่าและประโยชน์ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ของนักศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ของนักศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

1. วิสาหกิจชุมชน

สมเกียรติ สุทธิณารกร (2560) กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการของคนในชุมชน มีกระบวนการคิด การจัดการผลผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอนในรูปแบบของการแปรรูปของผลผลิต สร้างผลิตภัณฑ์ โดยครอบครัว องค์กร หรือเครือข่ายชุมชนเพื่อการบริโภค และสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยใช้ กระบวนการที่ยึดธรรมะระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค การดำเนินการอาศัยความรู้หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนซึ่งมีนัยของการสร้างความเข้มแข็งและความร่วมมือเป็นสุขของชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2552) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชนจะต้องเกิดจากการรวมตัวของบุคคลที่มีความผูกพันและมีวิถีชีวิตร่วมกันในชุมชน ตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป โดยสมาชิกทั้งหมดจะต้องไม่เป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกัน มาร่วมกันประกอบกิจการเพื่อประโยชน์ของชุมชน และต้องมีองค์ประกอบ 7 ประการคือ 1. ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ และดำเนินการโดยชุมชน 2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน เป็นงานที่เกิดขึ้นภายในชุมชน 3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน เป็นผลผลิตของการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเป็นการค้นคิดอะไรใหม่ ๆ 4. มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล ทำให้ผลผลิตมีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น 5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลัก 6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจวิสาหกิจชุมชน เกิดได้ สำเร็จได้ด้วยความรู้และปัญญา และ 7. มีการพึ่งตนเองเป็นเป้าหมาย

2. การคิดเชิงนวัตกรรม

พลพงษ์ พงษ์วิทยพานู (2561) กล่าวว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking Skills) หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ดีขึ้น นวัตกรรมใหม่ ๆ จะไม่สามารถสร้างขึ้นได้หากเราขาดความหลงใหลและความชอบในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นวัตกรรมจะเป็นผู้เห็นสิ่งต่าง ๆ บนโลกในทิศทางที่แตกต่าง ตรงกันข้ามกับผู้อื่นเสมอ และสุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) กล่าวว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking Skills) เป็นทักษะความคิดพื้นฐานในการทำให้เกิดนวัตกรรมในองค์กร ปลุกฝังทักษะการคิดลักษณะนี้ให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรในสถานศึกษา เนื่องจากในการบริหารการศึกษานั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนผลลัพธ์ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ก็จะทำให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม (innovative organization) โดยผลลัพธ์ดังกล่าวก็คือ คุณภาพผู้เรียน ซึ่งนับได้ว่าเป็นนวัตกรรม (innovative product) ที่เกิดจากการบริหารเชิงนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ

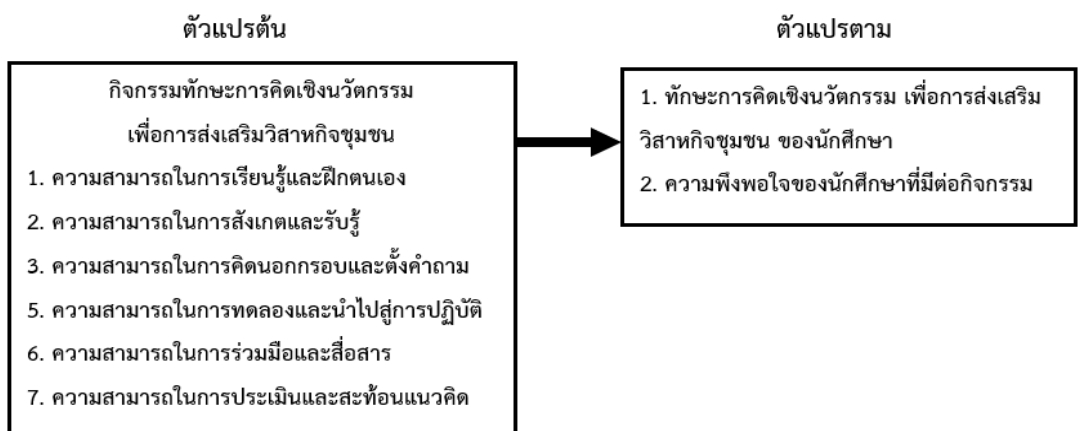
Weiss and Legrand (2011) ได้ให้ความสำคัญของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมไว้ว่า การคิดเชิงนวัตกรรมเป็นแหล่งสำคัญของความได้เปรียบในการแข่งขัน แต่ก็ยังคงเป็นเรื่องเข้าใจยากสำหรับองค์กรหลายแห่ง องค์กรจำนวนมากพยายามปรับปรุงนวัตกรรมโดยมุ่งเน้นที่องค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ หลายองค์กรฝึกอบรมบุคลากรให้มีความสามารถที่มึความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น หรือสร้างแผนกนวัตกรรมเฉพาะด้านการส่งเสริมพัฒนาการคิดเชิงนวัตกรรมอย่างแท้จริง แสดงให้เห็นว่าผู้นำสามารถเพิ่มขีดความสามารถเชิงนวัตกรรมของพนักงานและทีมของพวกเขาได้อย่างไร และการทำงานขององค์กรนั้นๆ จะมีแผนงานที่ชัดเจน

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

Joyce and Weil (2009) ได้อธิบายองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ 4 ประการ คือ 1) การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของการจัดการเรียนรู้ 2) การกำหนดหลักการหรือแนวคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ 3) การกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4) การกำหนดวิธีการประเมินผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในข้อที่ 1 เช่นเดียวกับ ทิศนา ขมมณี (2561) ที่กล่าวว่ารูปแบบการจัดเรียนรู้มีองค์ประกอบที่

สำคัญ ได้แก่ 1. ปรัชญาทฤษฎีหลักการ ความเชื่อที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการจัดเรียนรู้นั้น ๆ 2. การอธิบายลักษณะวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องหลักการของรูปแบบที่ยึดถือ 3. การจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ที่สามารถนำไปสู่เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ และ 4. การอธิบายวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่จะช่วยให้กระบวนการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ด้านการจัดกิจกรรมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน หลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ซึ่งไม่มีกลุ่มควบคุม แต่จะมุ่งเน้นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Intervention Activities) ที่คาดว่าจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมที่ศึกษา โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียววัดก่อน-หลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขารัฐประศาสนศาสตร์ แผนกการบริหารงานท้องถิ่น ชั้นปีที่ 1-ปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ปีการศึกษา 2568 จำนวน 516 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี แผนกการบริหารงานท้องถิ่น ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 80 คน ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากไม่สามารถนำกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาต่างชั้นปี มาดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียนร่วมกันได้ ด้วยเหตุผลทางเวลาเรียนที่แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้วิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมกิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 ครั้ง

2. แบบทดสอบประเมินทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เป็น แบบทดสอบปรนัย แบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ แบ่งออกเป็น การวัดความรู้พื้นฐานแนวคิดและหลักการของการคิดเชิงนวัตกรรม จำนวน 15 ข้อ การวัดความรู้ด้านการจัดการและการบริหารวิสาหกิจชุมชน จำนวน 15 ข้อ และ ข้อสอบวัดความรู้ด้านการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จำนวน 20 ข้อ ใช้แบบประเมินนี้กับกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรม

3. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรม ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านการวัดผลประเมินผลด้วยข้อสอบ และด้านการนำเสนอแนวทางการสร้างชิ้นงาน ใช้แบบประเมินนี้กับกลุ่มตัวอย่าง หลังการได้รับการจัดกิจกรรม

ทำการประเมินความเหมาะสม และประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของเครื่องมือวิจัยโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิสาหกิจชุมชน ด้านการพัฒนานวัตกรรม และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างละ 1 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลตามแบบแผนการทดลอง คือ การประเมินก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรม โดยใช้แบบทดสอบประเมินทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

2. การเก็บข้อมูลด้านความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรม โดยการประเมินภายหลังการได้รับการจัดกิจกรรม ด้วยแบบประเมินความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าทางสถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากแบบทดสอบประเมินทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และแบบประเมินความพึงพอใจ เพื่ออธิบายการประเมินคุณภาพของกิจกรรม และใช้สถิติอนุมาน t-test เพื่อทดสอบสมมติฐาน H1

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ของนักศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่ากิจกรรม ประกอบด้วย

1.1 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม คือ เพื่อทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ของนักศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

1.2 เนื้อหาของกิจกรรม ได้แก่ 1) หลักการดำเนินการวิสาหกิจชุมชน 2) ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

1.3 รูปแบบ วิธีการจัดประสบการณ์เรียน หรือวิธีการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดให้เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยเป็นการผสมผสานระหว่างภาคทฤษฎีให้ความรู้ และภาคปฏิบัติจริงในชั้นเรียนของผู้ใช้กิจกรรม

1.4 แผนการจัดกิจกรรม จำนวนทั้งสิ้น 4 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 เรื่อง "ความรู้พื้นฐานแนวคิดและหลักการของการคิดเชิงนวัตกรรม" ครั้งที่ 2 เรื่อง "การพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน" ครั้งที่ 3 เรื่อง "การจัดการและการบริหารวิสาหกิจชุมชน" และ ครั้งที่ 4 เรื่อง "การสร้างนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน"

1.5 การกำหนดรูปแบบและวิธี การวัดและประเมินผล ผู้ใช้กิจกรรม ได้แก่ 1) การทำแบบทดสอบประเมินการคิดเชิงนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2) การทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรม

การประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยใช้ค่าดัชนีความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน รายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรม

รายการประเมิน / ส่วนประกอบของกิจกรรม	ผลการประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่			$\bar{X}$	s.d.
	1	2	3		
1. วัตถุประสงค์ของกิจกรรม					
แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 1 เรื่อง "ความรู้พื้นฐานแนวคิดและหลักการของการคิดเชิงนวัตกรรม"	5	4	4	4.33	0.58
แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 2 เรื่อง "การพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน" (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)	5	5	5	5.00	0.00
แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 3 เรื่อง "การจัดการและการบริหารวิสาหกิจชุมชน" (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)	4	4	4	4.00	0.00
แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 4 เรื่อง "การสร้างนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน" (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)	5	4	5	4.67	0.58
2. แผนการจัดกิจกรรม (แยกรายกิจกรรม)					
แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 1 เรื่อง "ความรู้พื้นฐานแนวคิดและหลักการของการคิดเชิงนวัตกรรม"	4	4	5	4.33	0.58

รายการประเมิน / ส่วนประกอบของกิจกรรม	ผลการประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่			$\bar{X}$	s.d.
	1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 2 เรื่อง "การพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน" (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)	4	5	5	4.67	0.58
แผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 3 เรื่อง "การจัดการและการบริหารวิสาหกิจชุมชน" (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)	4	4	4	4.00	0.00
แผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 4 เรื่อง "การสร้างนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน" (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)	5	5	4	4.67	0.58
3. เนื้อหา (แยกรายกิจกรรม)					
แผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 1 เรื่อง "ความรู้พื้นฐานแนวคิดและหลักการของการคิดเชิงนวัตกรรม"	4	4	4	4.00	0.00
แผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 2 เรื่อง "การพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน" (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)	4	4	4	4.00	0.00
แผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 3 เรื่อง "การจัดการและการบริหารวิสาหกิจชุมชน" (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)	5	5	5	5.00	0.00
แผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ 4 เรื่อง "การสร้างนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน" (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)	5	5	5	5.00	0.00
4. การวัดและประเมินผล					
การวัดและประเมินผลด้วยแบบทดสอบ	4	4	4	4.00	0.00
การวัดและประเมินผลด้วยการพัฒนาชิ้นงานนวัตกรรม	5	5	5	5.00	0.00
รวมผลการประเมิน				4.48	0.21

ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมทุกรายการ 4.48 โดยมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.) 0.21 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแผนการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมในระดับมาก การประเมินรายองค์ประกอบ พบว่า วัตถุประสงค์ของกิจกรรม และทุกแผนการจัดกิจกรรม มีคะแนนประเมินความเหมาะสมในระดับมาก ส่วน เนื้อหา และ การวัดและประเมินผล มีคะแนนประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2. ผลการทดลองใช้กิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ของนักศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผลการประเมินทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ของกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ของกลุ่มตัวอย่าง

แบบทดสอบ	คะแนนเต็ม	คะแนน Pre test		คะแนน Post test		N จำนวนผู้สอบ	t-test	P
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
แบบประเมินทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน	50	29.53	8.38	43.36	12.79	80	1.66	0.00**
** $p < .05$								

จากข้อมูลตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผลการทดสอบได้ค่า p-value เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (alpha) ที่ตั้งไว้ที่ .05 จึงสรุปได้ว่า ผลการทดสอบครั้งนี้ ปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 หมายถึงกลุ่มตัวอย่างมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรม โดยก่อนได้รับการจัดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนประเมินทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เท่ากับ $\bar{X} = 29.53$, S.D. = 8.38 และมีคะแนนประเมินทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน หลังได้รับการจัดกิจกรรม เท่ากับ $\bar{X} = 43.36$, S.D. = 12.79

2.2 ผลการนำเสนอแนวทางการสร้างชิ้นงาน "นวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน" ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการนำเสนอแนวทางการสร้างชิ้นงาน "นวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน"

กลุ่มที่	ชื่อผลงาน	คะแนนที่ได้ (30)	ระดับการประเมิน
1	"ข้าวเกรียบโปรตีนสูงจากปลาและผักพื้นบ้าน"	28	ยอดเยี่ยม
2	"เครื่องสำอางจากเปลือกมังคุดสำหรับลดสิว"	23	ดีมาก
3	"ชุดชงชาสมุนไพรพร้อมดื่มแบบผง"	17	ดี
4	"ปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดจากเปลือกทุเรียนเพื่อการเกษตรยั่งยืน"	25	ยอดเยี่ยม
5	"แผ่นมาสก์หน้าจากใยไหมและคอลลาเจนธรรมชาติ"	13	ดี
6	"สบู่น้ำมันมะพร้าวผสมขมิ้นชันเพื่อผิวพรรณ"	15	ดี
7	"ผลิตภัณฑ์ย้อมผ้าจากสีธรรมชาติแบบผงสำเร็จรูป"	21	ดีมาก
8	"การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเหลือใช้เป็นแผ่นกันความร้อน"	14	ดี

2.3 ผลการวัดและประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกิจกรรม ภายหลังการได้รับการจัดกิจกรรม พบว่า $\bar{X} = 4.60$, $S.D. = 0.48$ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมทั้ง 4 ครั้ง โดยรวม ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกรายด้านพบว่า ด้านวิทยากร ได้รับคะแนนความพึงพอใจสูงสุด ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ได้รับคะแนนความพึงพอใจในระดับสูง ด้านเนื้อหา ได้รับคะแนนความพึงพอใจในระดับสูง และ ด้านการวัดผลและประเมินผล ได้รับคะแนนความพึงพอใจในระดับสูง

อภิปรายผล

1. กิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ของ นักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีพื้นฐานทางทฤษฎี ได้แก่ 1. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) 2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนและวิสาหกิจชุมชน และ 3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ สนิทเดช จินตนาและ ธีระพงษ์ ภูริปาณิก (2563) ที่

กล่าวถึงปัญหาและข้อจำกัดของวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยด้านบุคลากรที่ไม่เพียงพอและขาดทักษะความรู้ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนนี้ จึงกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาเหล่านี้ โดย กำหนดให้นักศึกษาควรมีความรู้และทักษะด้าน การจัดการและการบริหารวิสาหกิจชุมชน และการสร้างนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานจาก Jobsdb (2023) ที่ระบุถึงทักษะที่นายจ้างต้องการจากบัณฑิตจบใหม่ ได้แก่ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ ความเป็นนวัตกรรม นอกจากนี้ การออกแบบกิจกรรมยังมีการกำหนดภารกิจให้นักศึกษาลงพื้นที่ทำงานร่วมกับวิสาหกิจชุมชนที่กำหนด โดยนักศึกษาจะต้อง “ระบุปัญหาและโอกาส” จากทรัพยากรหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น และ “เสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรม” เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์หรือบริการของชุมชนนั้นๆ ซึ่งรูปแบบการจัดกิจกรรมนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ (2557) ที่กล่าวถึงลักษณะการได้มาซึ่งความรู้นั้นสามารถได้จากประสบการณ์ 2 วิธี คือ 1) ประสบการณ์ตรง เป็นสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน และ 2) ประสบการณ์ทางอ้อม เป็นประสบการณ์ที่เกิดจากการสัมผัสกับผู้สั่งสอนหรือบอกเล่า ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ผ่านการพูดคุย คลุกคลี หรือทำงานร่วมกันกับผู้มีความรู้ หรือมีประสบการณ์ ส่วนในด้านการวัดผลประเมินผลนั้น ได้มีการกำหนดให้นักศึกษาต้องนำเสนอแนวทางการสร้างชิ้นงาน "นวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน" เป็นการประมวลความรู้ และสังเคราะห์ความรู้สู่การพัฒนาชิ้นงานนวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งนับว่าเป็นการประเมินผลผู้เรียนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่เหมาะสมและชัดเจน เป็นไปตามแนวคิดของ ทิศนา แหมมณี (2561) ที่กล่าวว่าการจัดเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) เป้าหมาย หรือ วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ 2) หลักการ ทฤษฎี ปรัชญา ที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนารูปแบบ วิธีการจัดการเรียนรู้ 3) ข้อมูลรายละเอียดของวิธีการจัดการเรียนรู้ สำหรับการนำไปใช้ และ 4) วิธีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ โดยตัวอย่างของการนำเสนอ เช่น ผลงาน “ข้าวเกรียบโปรตีนสูงจากปลา

และผักพื้นบ้าน” และผลงาน “ปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดจากเปลือกทุเรียนเพื่อการเกษตรยั่งยืน” รวมทั้งผลงาน “เครื่องสำอางจากเปลือกมังคุดสำหรับลดสิว” ได้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการคิดเชิงนวัตกรรม ที่เริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหา อัตลักษณ์ของชุมชน จากนั้นจึงนำมาสังเคราะห์และใส่ความคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อให้ได้สินค้าใหม่ที่ยังคงอัตลักษณ์ของชุมชน สอดคล้องกับชาวนรงค์ วิเศษสัตย์ (2562) ที่ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ไว้ว่า เป็นการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาความเจริญแก่สังคม ซึ่งสิ่งใหม่นี้อาจไม่เคยมีผู้ใดเคยทำมาก่อน โดยที่ผู้คิดมองเห็นผลผลิตที่จะสำเร็จแตกต่างไปจากบุคคลอื่นและคาดว่าจะได้รับการยอมรับที่ดีจากสังคม เช่นเดียวกับ อรชร ปรารจันทร์ (2560) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การคิดเชิงนวัตกรรม หมายถึง ความคิดเพื่อสร้างสรรค์ผลงานชิ้นใหม่ๆ ที่คิดค้นและพัฒนาให้เป็นแนวคิด กระบวนการ วิธีการปฏิบัติ ตลอดจนสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ในรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน แต่ประสิทธิภาพในการใช้งานโดยมุ่งให้เกิดประโยชน์ในวงกว้าง

2. การศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรม พบว่า ภายหลังการจัดกิจกรรมกลุ่มตัวอย่าง มีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมานี้ สามารถพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ให้กับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผลมาจากการวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้อย่างชัดเจน การกำหนดเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยแบ่งภาคทฤษฎีเป็นการศึกษาหาความรู้ โดยการร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์และนักศึกษา การยกตัวอย่างกรณีศึกษา เพื่อร่วมกันศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ ส่วนภาคปฏิบัตินั้น ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักศึกษาได้มีโอกาสลงพื้นที่เพื่อพูดคุย รับฟังปัญหา และข้อเสนอแนะเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสินค้าเชิงนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนต่อไป และที่สำคัญผู้วิจัยยังได้ออกแบบให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อพัฒนาและนำเสนอแนวทางการสร้างชิ้นงาน "นวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน" ซึ่งสอดคล้องกับชาวนรงค์ วิเศษสัตย์ (2562) ที่ได้เสนอองค์ประกอบทักษะต่างๆ ที่เกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ดังนี้ 1) ความสามารถในการตีความ 2)

ความสามารถสร้างแนวคิด 3) ความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่น หมายถึง การทำงานร่วมกันกับผู้อื่นเพื่อสร้างหรือประดิษฐ์นวัตกรรมให้สำเร็จตามแนวคิดที่กำหนดไว้ โดยแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ 4) ความสามารถในการสะท้อนแนวคิด 5) ความสามารถในการนำเสนอแนวคิด และ 6) ความสามารถในการประเมินความสำเร็จ นอกจากนี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในกิจกรรมยังเป็นไปตามแนวคิดของ Arends (2001) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย วิธีจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ และ สิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ต้องการ เช่นเดียวกับ Joyce and Weil (2009) ที่ได้อธิบายองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของการจัดการเรียนรู้ การกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และการกำหนดวิธีการประเมินผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมในระดับมากที่สุด เมื่อแยกรายด้านพบว่า ด้านวิทยากร เป็นประเด็นที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจสูงที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจะนำกิจกรรมนี้ไปใช้ อาจารย์ผู้สอน หรือวิทยากรจำเป็นต้องเป็นผู้ด้านการคิดเชิงนวัตกรรม และด้านวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งมีความรู้และเชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถสนับสนุนให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนได้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความพึงพอใจในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อมีการวางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างชัดเจน ด้านเนื้อหา มีความพึงพอใจในระดับสูง ผู้เข้าร่วมเห็นว่าเนื้อหามีความชัดเจน เข้าใจง่าย และมีการเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ซึ่งผู้เรียนจะเกิดองค์ความรู้และประสบความสำเร็จทางการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่นั้น การกำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความพึงพอใจในระดับสูง แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลมีความสำคัญมากเช่นกันต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมจำนวน 4 ครั้ง เนื้อหาได้แก่ หลักการดำเนินการวิสาหกิจชุมชน และ ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรม และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมในระดับมากที่สุด

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 นักศึกษาเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ หากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้องและเหมาะสม จึงสมควรได้รับการพัฒนาทักษะที่หลากหลาย และตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ชุมชน อย่างแท้จริง

2. ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะของนักศึกษา โดยการลงมือทำ ลงมือปฏิบัติจริง และเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมวิสาหกิจชุมชนในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและสะท้อนถึงปัญหาในแต่ละพื้นที่อย่างแท้จริง

2. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) หรือการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group) เพื่อทำความเข้าใจถึง ทักษะการคิดเชิงบวก หรืออุปสรรคทางความคิดของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่มีต่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีได้อย่างลึกซึ้ง

เอกสารอ้างอิง

ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุฎบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทิตนา แคมมณี. (2561). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.

- ธีระพงษ์ ฐิริปาณิก. (2563). ปัญหา ข้อจำกัด และแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้กับวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย. *วารสารการบริหารรัฐกิจและกฎหมาย*, 12(1), 178–193.
- พูลพงษ์ พงษ์วิทยาน. (2561). *Innovative Thinking Skills*. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2567 จาก <https://pulpong.files.wordpress.com/2014/08/2557-4-innovativethinkingho.pdf>
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2557). *คิดนอกกรอบ: สอนและสร้างได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศศิมา สุขสว่าง. (2563). การพัฒนาความคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) เพื่อพัฒนา นวัตกรรมในองค์กร. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2567 จาก <https://www.sasimasuk.com>
- สนิตเดช จินตนา และธีระพงษ์ ฐิริปาณิก. (2563). ปัญหา ข้อจำกัด และแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้กับวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2567 จาก <https://ojs.lib.buu.ac.th/index.php/law/article/view/8267>
- สมเกียรติ สุทธิธรรการ. (2560). การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์มูลค่า ของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2566). *วิสาหกิจชุมชนน่ารู้*. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2567 จาก <http://www.sceb.doae.go.th/Ssceb2.htm#:~:text=วิสาหกิจชุมชน>
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสรี พงศ์พิศ. (2552). *คู่มือทำวิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พลังปัญญา.
- อรชร ปรารจันทร์. (2560). รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- Jobsdb. (2023). 6 ทักษะหลักที่นายจ้างต้องการเสมอ. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2568 จาก <https://th.jobsdb.com/th/career-advice/article/6-ทักษะหลักที่นายจ้าง>
- Parinya Putthaisong. (2022). 8 ทักษะที่นายจ้างมองหาในเด็กจบใหม่. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2568 จาก <https://techsauce.co/talentsauce/life-hacks/top-8-employers-look-for-in-new-graduates>
- Arends, R. I. (2001). *Learning to teach*. New York: McGraw-Hill.
- Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (2009). *Models of teaching*. Boston: Pearson Education.
- Weiss, D. S., & Legrand, C. (2011). *Innovative intelligence: The art and practice of leading sustainable innovation in your organization*. New York: John Wiley & Sons.